

RIKTLINJER

HJÄLPMEDEL FÖR BLÅSA/TARM

Förbrukningsartiklar vid urininkontinens,
urinretention eller tarminkontinens

Godkänd och fastställd av Hjälpmedelsnämnden 221111

Syftet med riktlinjerna är att bidra till ökad kunskap bland användare och vårdpersonal för att kunna bedöma den enskildes behov av hjälpmedel samt att ge stöd vid utprovning av rätt hjälpmedel.

Patienten har rätt till en behovsbedömning för att kunna erbjudas rätt hjälpmedel samt kartlägga patientens förmåga till toalettbesök, vilket är viktigt vid förskrivning.

Dessa hjälpmedel ska ses som ett komplement till toalettbesök under hela dygnet.

De främsta vinsterna för patienten är ökad trygghet vid hjälpmedelsanvändandet, ökad självständighet, rätt hantering vid hjälpmedelsanvändning samt ökad integritet.

Riktlinjerna är indelade i ett avsnitt för varje typ av hjälpmedel (ISO-kod), se innehållsförteckningen.

- Rätt tillförskrivning av inkontinenshjälpmedel finns då man kan påvisa *varaktiga* och *dagliga* läckage. Detta konstateras genom läckagemätning och individuell utprovning av lämpligt skydd innan förskrivning.
- Om patienten har läckage vid specifika fritt valda aktiviteter rekommenderas patienten att köpa inkontinensskydd själva.
- Läckage under 30 ml/dygn får finansieras av patienten själv
- Förskrivning av inkontinensskydd bör vara 1-6 skydd per dag.
- Rekommendationen är att man inte förskriver fler olika skydd än nödvändigt, men ta hänsyn till att behovet kan se olika ut vid olika stunder under dygnet, men max 3 olika. Ska dokumenterat i journal .
- Har patienten rätt att få inkontinenshjälpmedel förskriv för 3 månader dvs 4 förskrivningar under ett år
- Ej dubbla skydd, då effekten förstörs och det istället blir mer läckage. Om patienten kräver att ha dubbla skydd samtidigt får patienten välja vilket skydd hon vill få utskrivet kostnadsfritt av förskrivaren och det andra skyddet får personen själv bekosta och ordna på eget sätt.
- Patienten skall i första hand ha sina egna underkläder. Fixeringsbyxa är ingen självklarhet, men vid större skydd kan det vara nödvändigt. Om fixeringsbyxa behövs förskrivas tänk då på att den ska vara utprovad (mått) och inte för stor.
- Uppföljning av patientens läckage ska göras minst 1 gång / år om stadigvarande problem eller vid förändring av sjukdomstillstånd, läkemedel eller annat.
  - Om lakansskydd behövs, ska flergångsunderlägg förskrivas.
  - 3-6 st flergångsunderlägg får patienten utskrivet. Dessa är tvättbara 450 tvättar Flegångsunderlägg förskrivas från 6 års ålder
- **Allt i ett byxa** är inte ett förstahandsval

- **Allt i ett byxa** förskrivs till de som inte klarar att byta skydd i byxa, men i övrigt självständiga vid toalettbesöket. Kan exempelvis vara dementa personer.
Ej till sängliggande
- **Allt i ett byxa** ersätter **inte** underkläder.
- Förskriv **aldrig** något mindre skydd för att lägga i **Allt i ett byxa**, då effekten förstörs och det istället blir mer läckage.

Innehåll

09 24 03 Kvarliggande katetrar	4
09 24 03 Kvarliggande kateter - tillbehör.....	6
Kateterventil/kateterklämma/kateterfixering	6
09 24 06 Intermittenta katetrar som förs in genom urinröret (tappningskatetrar)	8
09 24 09 Urindroppssamlare för män.....	11
09 27 04 Slutna urinuppsamlingspåsar	13
09 27 05 Tömbara urinuppsamlingspåsar	15
09 27 09 Urinuppsamlingskärl som inte bärs på kroppen	Fel! Bokmärket är inte definierat.
09 27 13 Upphångnings- och fästansordningar för urinuppsamlingspåsar	18
09 30 12 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för barn (Allt-i-ett återförslutningsbar byxa, allt-i-ett byxa).....	20
09 30 15 Tvättbara inkontinensprodukter för barn	22
09 30 18 Engångsinlägg för vuxna	24
(Absorberande inkontinensskydd för fixering i underbyxa, engångs)	24
09 30 21 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för vuxna (Absorberande allt-i-ett-skydd, återförslutningsbar eller bältesfixering, för vuxna, engångs)	26
09 30 24 Skyddsunderkläder eller engångsunderkläder för vuxna (Absorberande allt-i-ett-byxor för vuxna, engångs).....	28
09 30 27 Absorberande inkontinensskydd för engångsanvändning utformade för män.....	30
09 30 39 Hjälpmedel för att fixera kroppsburna produkter som absorberar urin och avföring (fixeringsbyxa)	32
09 30 42 Icke kroppsburna engångsprodukter för att absorbera urin och avföring (engångs hygienunderlägg/ lakansskydd)	34
09 30 45 Icke kroppsburna tvättbara produkter för att absorbera urin och avföring (flergångs hygienunderlägg/lakansskydd/madrasskydd)	36

09 24 03 Kvarliggande katetrar

Denna riktlinje bygger på [Vårdhandboken- kateterisering av urinblåsa](#)

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och erhålla behandling. Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga kan kvarliggande kateter förskrivas efter läkarordination

- i avvaktan på/under utredning/behandling
- vid kronisk ej behandlingsbar blåsdysfunktion
- som komplement till annan behandling (exempelvis sakralt/perianalt sår)

Kontraindikationer

Skadat urinrör. Symtom på skada kan vara blod i urinrörsöppningen eller massiv hematuri, exempelvis efter bäcken trauma.

Mål med hjälpmedlet

Att möjliggöra tömning och sköljning av urinblåsan.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion, tryckskador, strikturer
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion
- Handhavandefel

Läs mer: Vårdhandboken: [Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Kateterbehandling av urinblåsan ordineras av läkare med angiven indikation samt planerad behandlingstid alternativt tidpunkt för omprovning. Förskrivaren bedömer även behovet av urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#), [09 27 05](#)), fästånordning ([09 27 13](#)) och ev. kateterventil ([09 24 03](#)).

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Urinkateter väljs i samråd med den ordinerande läkaren.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Utprovning av tillbehör ingår vid förskrivning av kvarliggande kateter.

Se [Vårdhandboken – katetrar och övrigt material](#) för råd vid val av kateter och kuffningsvätska.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patientens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av kvarliggande kateter med tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder kvarliggande kateter med tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskriven kvarliggande kateter, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken – Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen och ska tillsammans med förskrivare vid behandlande enhet ompröva behovet av kateterbehandlingen.
- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen tills remittering skett och vårdgivaransvaret övertagits av mottagande enhet.
- Förskrivaren ansvarar för att kontroller, åtgärder och uppföljningar av kateterbehandlingen genomförs enligt individuell vårdplan samt vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

Läs mer: www.vardhandboken.se/Texter/Kateterisering-av-urinblasa/Oversikt/

09 24 03 Kvarliggande kateter - tillbehör

Kateterventil/kateterklämma/kateterfixering

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Förskrivning kan ske vid behandling med kvarliggande kateter.

Kontraindikationer

Oförmåga att känna blåsfyllnad.

Mål med hjälpmedlet

Upprätthålla blåsans lagringsförmåga samt ge möjlighet till regelbunden intermitterent tömning.

Risk för personskada

- Ingen risk för tillbud i samband med användning som orsakar personskada
- Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient
- Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada
- Betydande risk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Handhavandefel (ex. överfylld blåsa)
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion

Läs mer: Vårdhandboken: <http://www.vardhandboken.se/Texter/Blasovervakning-vid-sjukhusvard/Symtom-och-diagnos-av-overtanj-d-urinblasa/>

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kvarliggande kateter. Ventilen kan sammankopplas med en sluten urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas. Kateterklämma kan användas vid urinprovtagning.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens kognitiva och fysiska förmåga, exempelvis handfunktion, vid val av ventil.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Om kateterklämma används ska den sättas efter kateterns delningsställe eller på urinuppsamlingspåsens slang för att inte skada kuffkanalen.
- Fixeringsplatta fästs så att tyngd och drag från katetern undviks.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten förstår vikten av regelbunden blåstömning och risker om detta inte följs.
- Byte en gång per vecka eller oftare vid behov.
- Information, instruktion och träning anpassas till patienten egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivet tillbehör, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

- Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 24 06 Intermittenta katetrar som förs in genom urinröret (tappningskatetrar)

Denna riktlinje bygger på [Vårdhandboken- kateterisering av urinblåsa](#)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

För att utbilda patienten i självkateterisering, och följa upp behandlingen, krävs särskild kompetens, till exempel uroterapiutbildning.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och erhålla behandling. Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga kan tappningskateter förskrivas efter läkarordination

- i avvaktan på/under utredning/behandling
- vid kronisk ej behandlingsbar blåsdysfunktion

Mål med hjälpmedlet

Att möjliggöra tömning och sköljning av urinblåsan.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient.

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion, strikturer
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion
- Handhavandefel hos patient och ev. assisterande person

Läs mer: Vårdhandboken: [Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Kateterbehandling av urinblåsan ordinerar av läkare med angiven indikation samt planerad behandlingstid alternativt tidpunkt för omprovning. Förskrivaren bedömer även om det finns behov av tillbehör.

Prova ut, anpassa och välja produkt

Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren och den ordinerande läkaren anser vara lämpliga utifrån behovet.

- Beakta patientens fysiska förmåga ex. handfunktion samt olika behov vid val av produkt, exempelvis i hemmiljö, vid resa eller på arbetsplatsen.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

I första hand väljs en hydrofil tappningskateter (nelatonspets) **utan** vätska som fuktas med rent kranvatten för att aktivera den hydrofila ytan.

I andra hand väljs en hydrofil tappningskateter (nelatonspets) **med** vätska då funktionella eller medicinska behov finns, exempelvis nedsatt handfunktion, upprepade urinvägsinfektioner, nedsatt immunförsvar samt när rent vatten saknas.

Tappningskateter med uppsamlingspåse kan förskrivas för särskilda behov.

Se [Vårdhandboken – Katetrar och övrigt material](#) för ytterligare råd vid val av produkt.

Kontroll av vald kateter vid utprovning:

Kontrollera att blåstömningen blir optimal med vald tappningskateter och teknik. Residualvolym kontrolleras lämpligast med blåsscanner (för barn kan specifika riktlinjer finnas).

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patienten egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tappningskateter.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder tappningskatetern enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna tappningskateter, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken – Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen och ska tillsammans med förskrivare vid behandlande enhet ompröva behovet av kateterbehandlingen.
- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen tills remittering skett och vårdgivaransvaret övertagits av mottagande enhet.
- Förskrivaren ansvarar för att kontroller, åtgärder och uppföljningar av kateterbehandlingen genomförs enligt individuell vårdplan samt vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

Läs mer: www.vardhandboken.se/Texter/Kateterisering-av-urinblasa/Oversikt/

09 24 09 Urindroppssamlare för män

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att samla upp urin i en urinuppsamlingspåse.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient.

Var uppmärksam på följande risker:

- Trycksår
- Hudpåverkan
- Risk för stas
- Risk för sår vid felapplicering

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning/urinmätning utförs under 2 dagar. Mannens miktionsstörning är vägledande för val av urindroppssamlare.

Förskrivaren bedömer även behov av urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#), [09 27 05](#)) och fästnanordning ([09 27 13](#)).

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta längd och omkrets/diameter på penis samt häftytans bredd vid val av urindroppssamlare. För rätt storlek, mät vid penisroten i avslappnat tillstånd då patienten står upp, sitter eller ligger på sida. Använd mätsticka eller måttband.
- Beakta patientens fysiska förmåga exempelvis handfunktion vid val av urindroppssamlare.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov.

Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

Råd vid användning av urindroppssamlare:

- Raka/klipp bort behåring runt penis
- Använd inte återfettande tvål, puder eller salvor (försämrar häftförmågan)
- Tas på då patienten står upp, sitter eller ligger på sida.
- Bytes en gång per dygn
- För att undvika slitage på huden rullas urindroppssamlaren av.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av urindroppssamlaren med tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder urindroppssamlaren med tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna urindroppssamlare med tillbehör, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 27 04 Slutna urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Uppsamling av urinen vid tömning och sköljning av urinblåsan.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Urinvägsinfektion
- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen på grund av felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken - Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kateter ([09 24 03](#), [09 24 06](#)) eller urindroppssamlare ([09 24 09](#)) samt upphängning/fästanordning ([09 27 13](#)). Kan sammankopplas med en tömbar urinuppsamlingspåse ([09 27 05](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion vid val av urinuppsamlingspåse.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som påverkar utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt se [Vårdhandboken - Katetrar och övrigt material](#) samt leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Slutna urinuppsamlingspåsar är avsedda för engångsbruk.
- Urinuppsamlingspåse fixeras med lämplig anordning så att tyngd och drag mot blåsbotten undviks.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av slutna urinuppsamlingspåsen.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder slutna urinuppsamlingspåsen enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna slutna urinuppsamlingspåsar vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken - Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 27 05 Tömbara urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Uppsamling av urinen vid tömning och sköljning av urinblåsan.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Urinvägsinfektion
- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen på grund av felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken: Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kateter ([09 24 03](#)) eller urindroppssamlare ([09 24 09](#)) samt upphängning/fästanordning ([09 27 13](#)). Kan sammankopplas med en sluten urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion vid val av urinuppsamlingspåse, ventil samt fast/lös konnektor.
- Välj storlek efter hur ofta påsen töms under dygnet.
- Anpassa slanglängden så att urinen rinner fritt ner i påsen med vald fästanordning.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som påverkar utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt se [Vårdhandboken - Katetrar och övrigt material](#) samt leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Använd ren sax vid avklippning av slang med lös konnektor.
- Tömbara urinuppsamlingspåsen är avsedd för engångsbruk.
- Byte en gång per vecka eller oftare vid behov.
- Urinuppsamlingspåse fixeras med lämplig anordning så att tyngd och drag mot blåsbotten undviks.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tömbara urinuppsamlingspåsar.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder tömbara urinuppsamlingspåsar enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna tömbara urinuppsamlingspåsar vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken - Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 27 13 Upphängnings- och fästansordningar för urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Möjliggöra medtagande av urinuppsamlingspåse.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen p.g.a. felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken: Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker vid kateterbehandling eller då urindroppssamlare förskrivs.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av fixering,
- Mät midjemått, benomfång enl. anvisningar för val av storlek.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkterna förskrivs med ett uttag. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Används en urinuppsamlingspåse fixeras den så att tyngd och drag mot blåsbotten samt urinrörsmynningen undviks. Hos män bör katetern fästas upp mot magen.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av upphängnings- och fästanordningen.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder upphängnings- och fästanordningen enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna upphängnings- och fästanordningar, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 12 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för barn (Allt-i-ett återförslutningsbar byxa, allt-i-ett byxa)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmedelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Barnet ska utredas och erhålla behandling. Toaletträning ska uppmuntras och ingår som en viktig del i behandlingen. Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage.
- till barn **under fem år** med hormonell rubbning, missbildning eller tarmsjukdom
  - den mängd blöjor som överstiger normalbehovet (6 blöjor/dygn)
- till barn **fem år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom
  - den mängd blöjor som täcker dygnsbehovet

Till barn **sex år och äldre** med enures ses hygienunderlägg som ett komplement till adekvata behandlingsåtgärder, exempelvis enureslarm. Blöjor rekommenderas inte under enuresbehandling.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toaletträning vid användning av blöja
- Trycksår
- Hudpåverkan
- Fallrisk vid av- och påtagning
- Användning av blöja mot barnets vilja

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Vid 2-4 års ålder förväntas barnet ha fått en ökad blåskontroll samt tarmtömning och förväntas vara torr dagtid. Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på blöjan.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Beakta användarvikt, praktisk absorption, midja/höftmått samt läckagebarriärer vid val av skydd
- Vissa skydd har våtindikator.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av blöjan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder blöjan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna blöjor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen, vilket bör ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 15 Tvättbara inkontinensprodukter för barn

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmedelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Barnet ska utredas och erhålla behandling. Toaletträning ska uppmuntras och ingår som en viktig del i behandlingen. Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage.
- till barn **5 år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urinläckage.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Hudpåverkan
- Trycksår
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Vid 2-5 års ålder förväntas barnet ha fått en ökad blåskontroll samt tarmtömning och förväntas vara torr dagtid. Läckagemätning utförs under 2 dagar och ger en vägledning om skyddets absorptionsnivå passar. Det räcker vanligtvis med 1-6 kroppsburna skydd per dygn.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Mät höftmått och välj en byxa som är komfortabel och välsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår.
- Byxan har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används inte tillsammans med andra kroppsburna skydd.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, ex rullstol, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivas med ett uttag. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Tvättas före första användningen så att absorptionsförmågan aktiveras.
- Vid avföringsfläckar spolas byxan av med kallt vatten snarast.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av byxan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder byxan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna byxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen, vilket bör ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 18 Engångsinlägg för vuxna

(Absorberande inkontinensskydd för fixering i underbyxa, engångs)

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-6 skydd per dygn.

Förskrivaren bedömer även behovet av fixeringsbyxa ([09 30 39](#)).

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek och beakta längd, bredd, praktisk absorption samt läckagebarriärer och individuell passform vid val av skydd.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvättning och används ett åt gången.
- Vissa skydd har våtindikator.
- Absorberande engångsinlägg fixeras i första hand med egen väl åtsittande underbyxa.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.

- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, ex rullstol, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande inkontinensskyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder absorberande inkontinensskyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande inkontinensskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 21 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för vuxna (Absorberande allt-i-ett-skydd, återförslutningsbar eller bältesfixering, för vuxna, engångs)

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-6 skydd per dygn.

Lämplig vid stora urin- och/eller avföringsläckage och då hjälp behövs vid byte av skydd.

Återförslutningsbar fästyta kan anpassas till patienten kroppsform samt gör att skyddet kan justeras om.

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek samt höftmått och välj ett skydd som är väl åtsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår. Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvättning och används ett åt gången.
- Skydden har våtindikator.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Absorberande allt-i-ett skydd används utan fixeringsbyxa.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande allt-i-ett-skyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder absorberande allt-i-ett-skyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande allt-i-ett-skydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljning av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 24 Skyddsunderkläder eller engångsunderkläder för vuxna (Absorberande allt-i-ett-byxor för vuxna, engångs)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-6 skydd per dygn.

Lämplig för uppegående, självständiga och aktiva patienter med medel till stor urin- och/eller avföringsinkontinens.

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek samt höftmått och välj ett skydd som är väl åtsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår. Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Skydden har våtindikator.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Absorberande allt-i-ett byxor används utan fixeringsbyxa.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande allt-i-ett-byxorna.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder absorberande allt-i-ett-byxorna enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande allt-i-ett-byxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 27 Absorberande inkontinensskydd för engångsanvändning utformade för män

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-6 skydd per dygn. Förskrivaren bedömer även behovet av fixeringsbyxa ([09 30 39](#)).

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Utgå från läckagets storlek och beakta längd, bredd, praktisk absorption samt läckagebarriärer och individuell passform vid val av skydd.
- Inkontinenshjälpmedel för män avsett för medelstor till stort läckage är speciellt anpassat för den manliga anatomin och har extra stor absorberande yta framtill.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Vissa skydd har våtindikator.
- Absorberande engångsinlägg fixeras i första hand med egen väl åtsittande underbyxa.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Triangelformade inkontinenshjälpmedel, avsedda för urinläckage, kan även användas vid avföringsläckage. Skyddet placeras med den breda delen bak.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande inkontinensskyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder absorberande inkontinensskyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande inkontinensskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljning av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 39 Hjälpmedel för att fixera kroppsburna produkter som absorberar urin och avföring (fixeringsbyxa)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmedelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage
- tillsammans med skydd utan fixering ([09 30 18](#), [09 30 27](#))
- till **barn 5 år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom

Mål med hjälpmedlet

Att fixera det kroppsburna inkontinenshjälpmedlet så att patienten känner sig trygg med att inget läckage sker.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Trycksår kan orsakas av skav i ljumskarna, från sömmar m.m.
- Hudpåverkan
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Absorberande skydd med fästremsa fixeras med egen väl åtsittande underbyxa.
- Absorberande skydd utan fixering fixeras i första hand med egen underbyxa, vid behov förskrivs fixeringsbyxa.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Genom att använda måttband och utgå från leverantörens måttanvisningar för midja/höft/benomfång väljs rätt storlek på fixeringsbyxan, som ska vara väl åtsittande för att hålla skyddet fixerat även i vått tillstånd.
- Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patienten egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av fixeringsbyxan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder fixeringsbyxan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna fixeringsbyxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Vid förskrivning till barn bör uppföljning ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 42 Icke kroppsburna engångsprodukter för att absorbera urin och avföring (engångs hygienunderlägg)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Kontraindikationer

Trycksårsbehandling (exempelvis antidecubitusmadrass, rullstolsdynor).

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Minskad effekt av trycksårsförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av skydd som veckar sig
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Ett rätt fixerat kroppsburet skydd bör täcka behovet så att hygienunderlägg inte behövs.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Inkontinenshjälpmedlet har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning samt teamsamverkan vid uppföljning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Dispensprodukt.

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Hygienunderlägg är inte avsett att användas som lyfthjälpmedel.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av icke kroppsburna absorberande engångsskydd.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder icke kroppsburna absorberande engångsskydd enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna icke kroppsburna absorberande engångsskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

09 30 45 Icke kroppsburna tvättbara produkter för att absorbera urin och avföring (flergångs hygienunderlägg)

Förskrivare

Läkare

Sjuksköterska

Sjukgymnast/fysioterapeut

Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage
- till barn **fem år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom
- till barn **sex år och äldre** i avvaktan på utredning/ under behandling för enures (som komplement till exempelvis enureslarm)
- 3-6 st flergångshygienunderlägg kan förskrivas

Kontraindikationer

Trycksårsbehandling (exempelvis antidecubitusmadrass, rullstolsdynor).

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient

Var uppmärksam på följande risker:

- Minskad effekt av trycksårsförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av skydd som veckar sig
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Förskrivs som komplement till kroppsburna absorberande skydd vid svår inkontinensproblematik (exempelvis diarréer), eller till barn som läckageskydd vid enuresbehandling.
- Ett rätt fixerat kroppsburet skydd bör täcka behovet så att tvättbara hygienunderlägg/lakansskydd/madrasskydd-inte behövs.
- Vanligtvis räcker 3 till 6 stycken flergångs lakansskydd

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Inkontinenshjälpmedlet har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning samt teamsamverkan vid uppföljning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivning och beställning görs i Onemed/Guide.

Informera, instruera och träna

- Tvättas före första användningen så att absorptionsförmågan aktiveras (ej madrasskydd).
- Vid avföring- och/eller blodfläckar spolas flergångsskyddet av med kallt vatten snarast.
- Hygienunderlägg/lakansskydd är inte avsett att användas som lyfthjälpmedel.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av icke kroppsburna absorberande flergångsskydd.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten använder icke kroppsburna absorberande engångsskydd enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna icke kroppsburna absorberande engångsskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.